

Ismeretterjesztő könyvtár

Ásotthalom: sovány homok szegény faluja. Akkor is az, ha lelket nyugtató szép erdők ölelik körül. Akkor is az, ha újabb házai nem a szegénységről árulkodnak, lassabban mozdult, mint a többi, és gazdasága sok gondtal küzd ma is. Jó húsz éve figyeltem. Mindig azzal az érzéssel jöttem haza, ha itt jártam, hogy az itt élő emberek felben nem szegényebbek, sőt egyre jobban érdeklődnek minden után, ami a világban történik. Az után is, ami őket közvetlenül érinti.

Minden summás ítélet sánthathat, aki más tapasztalt róla föl hibám. Hadd hajtssam én a magam lovát.

Itt van a **könyvtára**, amikor indult, amikor sok minden hiányzott még ahhoz, hogy tőkletes falu lehessen. Az áldozat szép, de csak akkor, ha értelme is van. Ezt a könyvtárat kezdetől fogva használták, és természetesen ma is használják. Nem festeni akarom az eget, a könyvtáros maga mondja, sajnálja, hogy a felnőttek közül kevesen olvasnak. Kevesebben, mint ahányan olvashatnának. Miért? Azért, mert a munka hajtja őket. Az öregebbek? Tavasztól őszig ők is találnak munkát. Ők is jöhethetnének többen is.

Fanaszkodna a könyvtáros? Nem lenne oka rá, ebből a két korosztályból se olvasnak kevesebben, mint a többi faluban, megvizsgálhatná tehát magát. Avval pedig akár dicsekedhetne is, hogy járnak ide az óvodások is csapatostól könyvet nézegetni. mesét hallgatni, és jönnek a napközis diákok, szervezeten is, és a maguk akaratából is. Az erdészeti szakmunkásképzőből leg-
alább harmincan vannak itt mindennap. Abból a korosztályból valók, amelyiket a tévedő közhiedelem szeret kószálni vagy csavargó korosztálynak mondani. Lapokat olvasnak, könyveket válogatnak, és a zenét szolgáló gépezetét programjából kedvükre való muzsikát hallgatnak. Mondhatjuk akárhogv, az hízós, hogy a könyvtár vonzásában élnek.

Ebben a faluban építettek pótkönyvtárat, nádfődélen, hogy agyagozhassanak is a gyerekek, linóleumot is metszeshessenek, és úgy játszhassanak, hogy közben hangjuk is legyen. A könyvtár csendes hely, a pótkönyvtár hangos.

Tovább bővült ennek a könyvtárnak a hatóköre. Író-olvasó találkozókat máskor is voltak, az úgynevezett könyvtári rendezvények eddig se hiányoztak. Valahogy úgy hozta a választás, hogy Csépe Mihályné könyvtáros lett a TIT-előadások szervezője is. Talán mondani is fölszükség, legszívesebben a könyvtárba hívja az előadókat. Előnye sokrétű. Legalább negyven ember kényelmes helyet talál magának, és külön fűtésre nincs szükség. A legnagyobb jó azonban az benne,

ami más előadásokról legtöbbször hiányzik. Néművelők régóta hangoztatják, **egy jó könyvkiállítás, ami az előadás témájához kapcsolódik, megduplázza annak hasznát.** Itt kézenfekvő, hogy könyveket is ajánlanak egyúttal, és azonnal haza is lehet vinni. Lényeges szempont, hogy a praktikus előadásokra a mindig dolgozó középkorúakból is sokan eljönnek. Azok is a könyvtárba jönnek tehát, akik csak a könyv kedvéért nem jönnek. Az alánlott kötetekből is ők választhatnak.

Említi a könyvtáros az elmúlt és a várható sorozatokat. Anyák iskolája a kismamáknak. Mondhatnánk, ők vannak a legfogékonyabb korban: minden érdekli őket, ami gyermekükre vonatkozik. A meglévőre és az eljövendőre. Sorozat az öregeknek is. Azoknak, akikről az előbb azt mondtuk, hogy tavasztól őszig még nem érnek rá könyvek után jár-kálni. Arra természetesen szakítanak időt, hogy ma-

gukról, jelenükről és várható jövőjükről hallgassanak vagy kérdezzenek. Sokszor hallani, nem tudunk rendszeresen fölkészülni az öregségre. Megdöbbent bennünket a nyugdíj, és addig ténfergünk várakozásban, amíg valami baj el nem ér bennünket. Ez is fogékony korosztály tehát, csak érteni kell a nyelvén.

Ha van még valaki, aki a könyvtárost úgy képzeli el, hogy kiadja csupán és beszedi a könyveket, esetleg a fölszolgált cédulákat frogatja a későknek, az törheti a fejét, hogy ez a kiegészítő foglalatosság javára szolgál a könyvek házána vagy kárára. Aki azonban tudja, hogy nézni a célt érdemes, az is hozzá gondolja, **teljesebb lehet a munka, ha sokrétűbb.** Ásotthalmon ezt a megoldást választották. Előadást természetesen tanúra is visznek, mint ahogy a könyveket is cserélgetik tizenkét főkönyvtárukban.

Horváth Dezső

Megbízható krónikás

A pszikovi restaurátorok lelete igazolta egy krónika hitelességét. A volt Nyikolszki templom padlásán a mesterek megtalálták a templomot hajdan díszítő kőlapokat. Két kőlapon írást fedeztek fel. Az egyik szöveg azt bizonyítja, hogy a kőlapok ehhez az építményhez tartoztak, a másik, a beavatlanok számára érthetetlen számokat tartalmaz: az ősi Oroszországban ugyanis a számokat betűkkel jelölték.

A betűket számokká alakítva restaurátorok a 7027-es évet, vagyis a mi időszámításunk szerint az 1519-es évet kapták. Az egyik pszikovi krónika épp ebben az évben jelöli meg a Nyikolszki templom építésének kezdetét.

A lelet értéke nemcsak azt bizonyítja, hogy nagy megbízhatósággal lehet fordulni a krónikák anyagához, hanem azt is, hogy a kőlapok megőrizték számunkra a hajdanvolt mesterek magas fokú művészeti alkotásait.

(APN)

kertbarátoknak

Még egyszer a kerthasznosításról

A törzses gyümölcsös és a kat négyévenként fokozatos szőlő helyét korábban már meghatároztuk. Hátra maradt még a bogós gyümölcsűek, zöldségfélék és a ke után következnek. Nem igényel táंबरendezést, alacsony növekedésű és két-három évenként újra kell ültetni. Termesztésével élőző cikkünkben részletesebben foglalkoztunk.

Általában a gyümölcs a kert hátsó részét elfoglalja egészen a meglévő, illetve a későbbiek során felépítésre kerülő pihenő- és szerszámopéületig. Ettől kezdve a kert két részben folytatódik, amit a bejáró út oszt el. Az épület mögé célszerű díofát ültetni, amely természetesen túl árnyékolásával hűvőt tart a nyári időszakban.

A bejárót által kettéosztott kertben az épület előtti részt pihenőkertté kell kialakítani. A területre egy-két örökzöldet helyezünk el, szegélyként cserjék célszerű ültetni, és a teljes területet pázsitfűvel kell bevetni. Nem szabad sajnálni azt a néhány négyzetméter felületet, ahol jó idő esetén a szellemi és fizikai fáradságot ki tudjuk pihenni. A pihenőkert épület felé eső részét egy-nyári és évelő virág termesztésére lehet felhasználni, amely díszítőértéke mellett vágott virágot is szolgáltat a lakásba.

A bejárót másik oldalán levő területen helyezük el a zöldséget. Az alapvető, rendszeres ápolást nem igénylő — petrezselyem, zeller, sárgarépa stb. — zöldségfélék mellett csak egy-egy ágat hagyunk meg, és azt a huzal mellett legyező alakban szétterítve rögzítjük. A feketeribiszke erőteljesebben növekszik, nagyobb, mint a pirosribiszke, ezért ott vagy a tőtávolságot növeljük, vagy az ágak számát csökkentjük három-négyre. A ribiszke ifjítását úgy végezzük, hogy az ága-

zatok helyét jelöljük ki. Sor- és tőtávolsága meg-egyeznek a málnáéval. Kétféle művelésmód — a törzses és a bokor — terjedt el. Célszerűbb a törzses formát alkalmazni, igaz, a táंबरendezés miatt a beruházás költsége magasabb, de a könnyebb művelés, szedés és a kórokozókval való fertőzésveszély csökkenése a későbbiek folyamán ellensúlyozza a magasabb költséget.

A ribiszke termesztésénél támrendszer mellett a sövényzerű művelésmód a leggazdaságosabb, ahol a tenyészterület 150x80 centiméterben célszerű meghatározni. Egy-egy tövön negy-öt ágat hagyunk meg, és azt a huzal mellett legyező alakban szétterítve rögzítjük. A feketeribiszke erőteljesebben növekszik, nagyobb, mint a pirosribiszke, ezért ott vagy a tőtávolságot növeljük, vagy az ágak számát csökkentjük három-négyre. A ribiszke ifjítását úgy végezzük, hogy az ága-

Az őszibarack levélsodródásos fertőzése

A betegség taphrina néven is ismert. Rügypattanáskor a főerek mentén a még összecusokott leveleken apró, vörösfoltok jelennek meg. A levél növekedésével együtt a foltok is nőnek, a levél sárga vagy vörös színű lesz, megvastagszik, fodrosodik. Május közepétől a beteg levelek deres bevonatúak lesznek, majd a levél elszárad és lehullik a fáról. A kórokozó megtámadja a hajtást és a termést is, ezek felületén rüpcos, sűrű szemölcsök, vörös dudorok keletkeznek. A beteg levelek lehullását erős fertőzés esetén gyümölcselhullás követi. A beteg hajtások elszáradnak. Az erős fertőzés után bekövetkezett teljes levélhullás elmúltával a fertőzés megszűnésével egészséges levelek, hajtások fejlődnek. A kórokozó gomba részben az idősebb fás részek felületén, részben a lehullott levéllel a talajban telel át, ezért célszerű a leveleket összegyűjteni és elégetni.

A betegség kialakulásának feltételeit ismerve megállapíthatjuk, hogy az 1982. évi tavasz, különösen április másodikik dekádja ezen feltételeknek megfelelt. Komoly fertőzés várható, különösen az érzékeny sárgahúsú fajták esetében.

Hajdú Endre
A védekezés mechanikai és

Dr. Tóth Mihály
mezei főkertész

Döntött a Legfelsőbb Bíróság

Kárpótlás az elvált férjnek — Kié a CSÉB-biztosítás Megróttak egy helyett

Egy házasság úgy bomlott fel, hogy a férj a vidéki kétszobás tanácsi lakást elhagyta, Budapestre költözött, és többé nem tért vissza, majd válópert indított. Ebben a volt közös lakás használatának rendezését is kérte azzal, hogy ha a megosztott használatra nincs lehetőség, akkor feleségét kárpótlás fizetésére kötelezzék. A járásbírósa, majd fellebbezésre a megyei bíróság a házasságot felbontotta, a férjet gyermektartásdíj fizetésére kötelezte, a lakás kizárólagos használatára az asszonyt jogosította fel azzal, hogy volt férjének tízezer forint kárpótlást fizessen. A jogerős ítélet ellen, emelt törvényességi óvásra a Legfelsőbb Bíróság a következőképpen döntött:

— A bíróság annak a házastársnak ítélt meg kárpótlást, akit a lakás elhagyására kötelezett, illetve akit a lakás megosztása következtében kisebb lakrész jut. Abban az esetben azonban, ha a házastárs bérleti társi jogviszonyát a bíróság azért szünteti meg, mert a lakást önként elhagyta, a kárpótlás megítélésének jogszabályi alapja nincs. Ezért a jogerős ítéletnek azt a részét, amely az asszonyt ilyen címen fizetésre kötelezte, hatályon kívül kellett helyezni.

*
Egy elvált asszony elhunyt. A megindult hagyatéki eljárásban a közjegyző megállapította, hogy az illető után CSÉB életbiztosítás kötvény maradt. A volt férj kijelentette: az összegre nem

tart igényt. A közjegyző végzést hozott, amely szerint e nyilatkozat alapján, a biztosítási összeg az elhunyt szüleit illeti.

E végzés ellen az elhalt asszony kiskorú gyermeke fellebbezett. Arra hivatkozott, hogy nem nagyszülei, hanem ő a törvényes örökös. A megyei bíróság a fellebbezést azzal az indoklással utasította el, hogy a gyermek 18. életévét még nem töltötte be, tehát perbeli cselekvőképessége nincs. Ezzel a közjegyzői végzés jogerőre emelkedett.

Törvényességi óvásra a Legfelsőbb Bíróság a következőket mondta ki:

— Incs adat arra, hogy a biztosítási szerződés értelmében kit kell kedvezményezettnek tekinteni. Ilyen lehet a szerződésben megnevezett személy, a bemutatón szülő kötvény birtokosa, vagy ha a két feltétel közül egyik sem áll fenn a biztosított örököse. A CSÉB biztosítási szerződés nem része a hagyatéknak, a kedvezményezett a felvétel jogát a biztosítási szerződés alapján szerzi meg. Az állami közjegyzőnek nincs hatásköre arra, hogy eldöntse: az összeg kit illet meg. Erre — víva esetén — csak a bíróság illetékes. A közjegyzőnek, végzése meghozatala előtt, el kellett volna döntenie, van-e hagyatéka és ha nincs, a törvényes örökös jogi képviselőjének kérésére arról örökösli bizonyítványt kellett volna kiállítania.

Mindezek alapján a Legfelsőbb Bíróság a hagyatékatadó végzést hatályon kívül helyezte, és a közjegyzőt új eljárásra és új határozat hozatalára utasította.

*
Egy gyár főkönyvelője üzent a távollévő művezető helyettesének: keresse fel, mert az egyik munkással kapcsolatos problémát meg akarja beszélni vele. Az illető azonban, azzal a kijelentéssel: a főkönyvelőnek nincs joga engem beszámoltatni, az utasításnak nem tett eleget. Ezért eljárás le-

foltatása nélkül szigorú megrovás fegyelmi büntetéssel sújtották.

Az intézkedés ellen a művezető helyettes a munkahelyi döntőbizottsághoz fordult, amely azonban elutasította. Ezekután a munkahelyi bíróságon pert indított, amely a büntetést hatályon kívül helyezte. Ezt azzal indokolta, hogy a helyettesítési jogkör a dolgozókkal kapcsolatos személyi kérdések megvizsgálására nem terjed ki. Annak a munkajáráról, akiről a főkönyvelő beszélni akart, a művezető már véleményt adott, tehát azzal kellett volna tárgyalnia.

Az ítélet ellen emelt törvényességi óvásra a Legfelsőbb Bíróság a következőket mondta ki:

— A fegyelmi határozat a művezető helyettes végességét az együttműködési kötelezettség megsértésében állapította meg, mert a főkönyvelő utasításának nem tett eleget és nem kereste fel. Ha valóban így történt, akkor a fegyelmi vétség fennáll. Ez azonban bizonyítva nincs. A büntetést fegyelmi tárgyalás nélkül szabták ki, tehát a munkaügyi bíróságnak a tényállás tisztázására bizonyítási eljárást kellett volna lefolytatnia. Csak az érintett személyek meghallgatása után hozhatott volna döntést. Ezért a munkaügyi bíróság ítéletét hatályon kívül kellett helyezni, és új eljárást lefolytatására kötelezni.

A Legfelsőbb Bíróság még rámutatott arra: a gyár által bemutatott tevékenységi jegyzék szerint a művezető távollétében helyettese ugyanazokat a jogköröket látja el, mint fölöttese, és feladata a munkafegyelem, s a munkarend megtartása is. Fegyelmi büntetést azonban nem szabhat ki. A munkafegyelem és az együttműködési kötelezettség megtartása minden dolgozónak egyaránt kötelessége. Ez alól a művezető helyettes sem vonhatja ki magát. Ellenkező esetben ugyanis üzeme dolgozóitól sem követelhetné meg a fegyelem megtartását.

Hajdú Endre

Kőkorszaki szerszámok

Észak-Kaukázusban kőkori emberi település nyomaira bukkantak az archeológusok. Több mint 60 ezer viszonylag épségben maradt kőszerszámot, baltát, késeket találtak. A tudományos kutatások során bebizonyosodott, hogy ötezer évvel ezelőtt az

itt élő emberek már háziállatokat tartottak. A kántárak alapján arra következtettek, hogy a lovat igavonásra használták. Ezeket a sztyeppéknak jelentek meg az első lovas kocsik, majd terjedtek el egész Euráziában.

(APN)